॥अथत्रिकांडमंडनप्रारंभः॥

॥पत्र५२॥

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

॥ॐ गणेशायनमः॥श्रीसरस्वतीश्वरीदेवीसंप्रणम्यविनायकं॥
गुरुंश्चसोमयागस्यप्रयोगःप्रवितन्यते॥तत्रोत्तधिकारकलादि
प्रयसंप्रतिपद्यते॥स्वातमंतत्रेष्यसोपयोगाक्वचित्क्वचित्॥२॥
प्रसंगादग्निहोत्रेष्टिःपश्वाधानोपयोगियत्॥तत्रापिलेशतः
किंचित्प्रवक्ष्येतत्रतुरुच॥३॥अधिकारास्त्रिधानित्यंकाम्यंनैमि
त्तिकंक्वचित्॥तेचज्योतायुर्वाद्दोष्टकल्पत्वेनत्रिधापुनः॥४॥
ओंनेनित्यमेवेष्टिपित्रयज्ञोपितादृशः॥कैश्चिन्मीमांसकैःकाम्य
पित्रयज्ञोनिरूपितः॥पित्रयज्ञस्यचागत्वमापस्तंबेनदूषित॥

॥साधितेतरद्वाजस्त्वत्तोष्यसतश्रुतेः॥६॥आधानस्यपिकाम्यत्वंबो
धायतुंवेत्॥सर्वकामायेमाधानमितितेननिरूपितं॥७॥द्विप्र
कारोधिकारोणिकर्माणयन्यानिकानिचिज्ज्योतिष्टोमोनिरूढश्चपशु
स्त्रामणितया॥८॥चातुर्मास्यानिदर्शश्चपौर्णमासोअग्निहोत्रकं॥वा
जपेयइतिस्मृतिस्त्रयोनित्याःकाम्याश्चत्रिधा॥९॥ज्योतिष्टोमश्चाप्यग्नि
ष्टोमसंस्थस्यनित्यता॥अथवोक्ताहिसंस्थापीछंस्यन्यतुनित्यता
॥१०॥ज्योतिष्टोमस्यनित्यत्वाद्वत्सरंवतिःप्रतिवत्सर॥अथवासंस्थत्व
स्यान्तित्योप्याधानकर्मवत्॥११॥काम्यभ्योबुद्धयदेत्यनिकर्मणिकु

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

तैरूह्य॥तिनैवनित्यसिद्धिस्यान्तन्निमित्तार्थक्रियाक्रिया॥२२॥क्वचित्काम्य
निमित्तास्यांसहितास्यामधिक्रिया॥यथैवाग्नयणेयागेयथाज्योतिष्टो
कर्मणि॥२३॥केचिन्निमित्तमात्रेवाधिकारिणिहाश्रुत॥पुत्रोत्पत्तिर्नवा
न्नाप्तिःकामान्तवेपिसिध्यतः॥२४॥अन्येनैमित्तिकाःकेचिद्यागाः का
म्यास्तथापरे॥काम्यानैमित्तिकाःकेचिदितित्रैधंचकिंसित॥२५॥
काम्यलक्षणहिसोमान्तेवेक्षतानामेष तः॥नित्यस्योक्तमारद्धाजो
नाधिकारमृतेविना॥२६॥नापापुरुषसंबधिनिमित्तमधिकार
छत॥जीवनादियथाहोमेगोदहनादिवायथा॥२७॥क्वचिदन्य

तरस्थेननिमित्तेनोनयोरपि॥साधारणेविकारस्यात्तायीतिक्रमणे
ष्टिवत्॥२८॥क्वचिदन्यतरस्थंवाद्वयस्थंवाधिकारकं॥यथामांसा
शनेवाऽकर्मण्यनृतनाषणे॥२९॥क्वचित्तधिछतस्येवचाधिकारा
तरन्नवेत्॥यथागोदोहनाद्येषुपश्वुकोधिकारनाश॥३०॥निषेधेषु
पवस्तःसन्तिषेधेष्वधिकारवान्॥मत्रस्थेपित्तावाथैविद्वानेवा
धिकारवान्॥३१॥होमादौकालशौचादिमन्निमित्तंजिवने॥अग्नि
होत्रादिकंतस्मात्कालेशौविधीयते॥३२॥अज्ञानादशुचिःकर्म
छत्वाशुचिधनेनवानावर्तयेत्पुनःकर्मप्रायश्चित्तेनशुध्यति॥३३

अपरेत्वसुङ्व्यक्त आदिष्टकर्मणः॥आवृत्तिः सर्वयाकार्येत्यवगा
ङ्विपश्चितः॥२४॥दीक्षितंगार्हपत्येष्टिहोमंपश्वादिनाचरेत्॥हो॥
मेष्टिपशुमध्येपिकाम्यकर्मांतरंनच॥२५॥निस्यैनैमित्तिकंतत्रा
प्तकालंसमाचरेत्॥अत्यंतंत्रेमाहातंत्रंयदिसन्तिपतेत्क्वचित्॥
२६॥तन्मध्येतन्तकर्त्तव्यंतत्समाप्यतदाचरेत्॥कैश्चित्समिष्टि
ध्येन्यत्पश्विष्टादिसमागतं॥२७॥नकार्यंतत्समाप्येवपश्यादिका
र्यिष्यते॥वयुक्तचैतेक्षरेवविकृतावधिकारिता॥२८॥नापूनि
यमइत्यन्यथाकालंवयुज्यते॥वह्निनामेकपत्नित्वमेकस्यापु

त्रजन्मनि॥२९॥सर्वेसांतेनजातेनजातेष्वधिकारिता॥अत्रा
ण्यायघेनेकेषामेकस्यात्यघतेस्कृतः॥३०॥सएवैकोधिकोस्याज्जा
तेष्वितरेतनु॥क्षेत्रजातिसुतास्पतीपुत्रिकातनयोद्भवे॥३१॥दु
हितुर्जनकेनैवापिनजातैर्विधीयतेयमोजातोपुमांसोचेतयोरको
पिवापुमान्॥३२॥क्लवावैश्वानरिकुर्यान्मारुतीमिष्टिमप्यथा॥
मारुत्यैकेवमरणेस्त्रीवियमयोद्वयोः॥३३॥पुमानन्यतरःसोपि
पुनस्तत्रापिसेवहि॥एवमुच्चावचेष्वेकेष्वधिकारोपयोगीषु॥३
४॥पुनःसङ्क्षपतेःसोमस्याधिकारान्तिरूप्यते॥आहिताग्निःसु

चैःशक्तःसञ्ज्ञोपतिताद्विजः॥३५॥स्वर्गकामयमानोन्यद्यस्किञ्चा
फलान्तरं॥अन्यत्कामंमतोपिसस्वर्गोवापिकेवलं॥३६॥समुच्चित
वायुरापस्वर्गादिसकलफलं॥निष्कामोप्येनुसोनातोवसंतादय
तिमित्तवान्॥३७॥यद्वावसंतकादिजावना निमित्तवान्॥सो
मेनयैतवस्तविशेषतयाथावा॥३८॥अधिकारदशात्रापुरुषा
न्तरवर्जितः॥कर्त्रवस्थागतैरन्यैर्वेदमाणैस्त्रिभिर्युतः॥३९॥स्वा
ध्यायविधिसंसिद्धःकृत्स्नं वेदार्थवेदिनः॥यद्वाध्ययनसंसिद्धा
नुष्ठेयमखमात्रवित्॥४०॥यद्वाध्ययनसंसिद्धाविज्ञानरहितो

पिसन्॥नातिवाधिक्रियासुन्यःपित्रयज्ञादिदर्शनात्॥४१॥शि
खाचात्तुपवित्रीचस्नाताचातोस्मरान्यरं॥आत्मानंचाशुचिद्र
व्यंश्रद्धाध्यनवलोकयन्॥४२॥स्वाध्यायमात्रंसत्कान्त्यर्थमातो
कलक्षणः॥ना योःसतीहयावत्यःस्तानिःसत्वोत्तिरन्वितैः॥४३
यद्वासवर्णयाजेष्टनार्यैवमन्वितः॥यद्वाधानाद्रुपर्यूढकामा
पत्नीविवर्जितः॥४४॥एवंसिद्धेधिकारित्वेपत्न्याकिंचिन्तिरूप्या
ते॥तुल्यएवाधिकारस्याद्दंपत्योरुत्तयोर्मिथः॥४५॥कर्त्रत्वंचा
तयोस्तत्यद्रव्यत्यागेपचक्षते॥यद्वासांगपतिःकुर्यात्पत्नीत

मनुमन्यते॥ध॥धीश्चधिकारेचवैषम्यं प्रोक्तञ्चाद्यानुसारिणा॥आधा
न्येनस्वनिष्ठःसन्यजमानोधिकारवान्॥ध॥पत्नीतुस्परतंत्रास्मा
दृगतृतादिकारिणीतस्माद्विरुद्ध धर्मत्वेपतिधर्मोबलाधिका॥
ध्वाप्तियेतान्यरतःपत्न्यापदीष्ट्यादौविसंस्थिते॥अवश्यंपत्नुवि
ततत्समाप्तियथोदिता॥ध॥दृगातरमृतयाद्दृष्टयैवेदिकाग्नि
निः॥तत्संस्कारयेतावद्यग्निहोत्राऽऽपस्थिते॥५०॥एवमिष्ट्य ग्नि
होत्रादिचक्रांतंकर्मकिंचन॥मृतेपत्न्यायथाशास्त्रंपत्नीपरिस
मोप्यते॥५१॥काम्यकर्मःचवर्त्तसन्वितरागस्तोयदि॥काम्या

५

धिकार प्रुन्योपितदव स्संसमाप्येत्॥५२॥काम्यवेदपतीकामंकाम
येतेपृथक्पृथक्॥यदाकामयतेस्वामिनावस्यंकामनंस्त्रिया॥५
३॥यस्तिरोहितशक्तिस्याद धिकारोननश्यति॥कर्मस्वयंकार्यंपुंसे वा४
नष्टशक्तेस्तुनश्यति॥५४॥यावज्जीवादीसंकल्पकारिणःशक्तिलोपा
ने॥अधिकारस्तदंतस्यादितिशालिकनाथधिः॥५५॥यावज्जी॥४
वादिसंकल्पादुक्तंचेच्छक्तिलोपन॥तथापिनाधिकारस्यह्रासिवी ति
क्षदर्शनात्॥५६॥प्रायेणायानिकाचारोप्येवमेवापलभ्यतेनदि
संकल्पीतंकालमसंपूर्यसंजतिते॥५७॥यावज्जीवादिसंकल्पान्या॥

यत्राप्तोनयथापि॥लयापिवचनात्स्वाप्तास्त.कर्तुंवयुज्यते॥५८॥१
वक्ष्यतेतुसकल्पे ततःशक्तिविलोपने॥युक्तादर्शनतेनोदे त्राधि१
कार्यस्तिनास्तितो॥५९॥अशक्त्यायाजमानेचेत्पत्नीकर्मच लु
प्यते॥नतावत्ताक्रतुश्रेष्ठःस्याद्यावर्णास्त्रयस्त्रयः॥६०॥स्यातांतुस
र्वयाहुत्तावप्यन्यतस्त्वपा॥नुमावप्यसमर्थौचेन्नीयुक्तःकर्मच
त्यजेत्॥६१॥सर्वैस्वस्वक्रियाशक्तिमात्रेणोवाधिकारिणः॥तस्मा
दनेकनार्यस्यज्येष्ठचदुष्यतीयदी॥६२॥कनिष्ठाधापिनिस्यष्टि
दोमादावदिकाणी॥क्रत्वर्थीजेष्ठणादीनिजेष्टैवकुतयतः॥६३॥

अन्येत्वाजेष्ठणादीनांस्वजात्यक्लान्वयात्॥सर्वाकुर्युरितिप्रा
कुस्तस्माद्धांस्यजन्तिते॥६४॥परिष्टोषसंस्कारौतोनयश्चव्यंकदा
चन॥सचदोषपरिहारेनसम्यगत्रविधीयते॥६५॥दर्शेष्टिपौर्णमा
सेष्टिसोमेज्यमग्निसंग्रहे॥अग्निहोत्रविवाहेचत्रयोगेष्वमेस्थित ५
॥६६॥नकुर्याज्जनकेज्येष्ठेसोदरेवाप्यकुर्वति॥क्षेत्रजादावतो
जातेविद्यमानेपिसोदरे॥६७॥नाधिकारविघातोस्तिनिजोदर्यो
पिचोरसे॥पूर्ववधस्तुरुधिरपतितोन्माददूषणे॥६८॥सन्यस्त
छिन्नहस्तादौपदाषंढादिदुषणे॥जनकेसोदरेज्येष्ठेकुर्याद्वेत ६

२ःक्रिया॥ह्यितयोस्त्वनधिकारित्वान्नेतस्याधिक्रियास्थितिः॥ज्येष्ठे
अज्ञाविहीनेसत्याद्ययंतदनुज्ञया॥७०॥पितुस्सत्यप्यनुज्ञातेनाधी
हेतकदाचन॥पितर्यनाहिताग्नावप्याहधीतायंवासुतः॥अग्निहो
त्रंचजुहुयात्तद्धितीलोगाद्धिकारिका॥७१॥पितायस्याग्नयोध्यात
नजुयोचपितापितामहः॥तपोग्निहोत्रंयज्ञंवासत्रंकुर्यात्कदा
यात॥७२॥योस्त्रीशीलियुक्तेवाकुलेवावामनेजडे॥रा॥जेवाप्यजडु
षेपरिविंदनचानुजः॥७३॥देशांतरोस्थानज्येष्ठोज्ञायेताहितवो
निति॥कनियानधिकारीचेद्धीताविचारयन्॥७॥योषितस्क

यदाज्येष्ठोज्ञायेतानाहिताग्निः॥षट्संवत्सरानूर्ध्वंतूष्णीमेतस्याध
धीतानुजस्तदा॥७५॥यदापापंनवेज्ज्येष्ठस्त्वेनायोपगूहे॥यागा
ग्निहोत्रंतन्तास्तीत्यस्यकश्चिन्मतांतरं॥७६॥पितरिप्रेतेनाये
वादेशांतरगतेपिवा॥अधिकारविघातस्तुनपुत्रस्योपजाय
ते॥७७॥घृष्टकेशःसुसन्तापुत्रोगत्याधेयमाचरेत्॥स्त्रो
तरेषुतुकृत्वान्तियमानेतिकेचन॥७८॥व्यभिचारवतीयोषायो
गिणीहिषिणीचया॥आधानेसापरित्याज्यास्त्रीकारमतांतरं॥
७९॥देशांतरगतेपत्यावग्निहोत्राधिकंयया॥क्रतोक्रसमायुता

मलीकुर्यान्नैवतुसोमिके॥८७॥पित्र्यग्नौनिहोत्रेचप्रकृतेस्थिवि
नेतरत्॥पश्चिज्ञासोमयागादियाजमौक्रियान्वित॥८८॥स्वामिनि
प्रोषिते नास्तिस्यात्करादातुसारिणाप्राजमानक्रियास्त्यंहविहो
मादिकिंचन॥८९॥कुर्यादहवसरपात्रमत्विक्पतिसमीपतः॥
पत्न्यारजस्वलायांवापसूतायांमयापिवा॥९०॥सर्वमेतन्ति यू
क्तंसत्तु कुर्यादहविर्यथोचितं॥अग्निहोत्रेचनित्येष्टिःपित्र्य
ज्ञेष्टीत्रयं॥९१॥कर्तव्यंप्रोषितेपत्न्यानित्यस्वामिक्रियान्वित॥
प्रवस्यन्त्याहिताग्नेर्यद्यायणंनपागते॥९२॥अग्निहोत्रीवा

हिस्तंबमितिपक्षंसमाचरेत्॥नैमित्तिकास्तुजातेष्टिर्दहाहेष्टि
पूर्विका॥९३॥स्वाम्यागमनेपर्येत्यायश्चित्तेष्टिंसंत्रोत्रोकुर्या
त्सूर्णाहुतिंविना॥९४॥नचातिष्ठेत्प्रवसथाद्भोजनंकुर्याद्दादशीकृतीः॥
आधेयादिकंचापिमुनयोन्यूनमादिना॥९५॥स्वाम्यागमन्या
पर्यंतमुत्कृष्यमंत्रवत्॥मथित्वापावकंसर्वंप्रायश्चित्तंवि
धायच॥९६॥मित्रावरुणादिमिष्ट्वाद्वादशानुगामाकृतीः॥अ
ग्निहोत्रंयथाकालंनित्येष्टिंचसमाचरेत्॥९७॥अस्वाम्या
मन्त्रोन्तीष्ठाग्नेस्यात्प्रेतधीतसः॥९८॥केवलंवासिद्धास्त्रीष्टि

तस्यामिष्टुक्रियो॥२०॥अवस्यन्तर्वीतामुक्थुनावस्यमन्तरं
॥काम्याःकियानकर्त्तव्याःस्वामिनिप्रोषितेसति॥२१॥नित्या॥
नैमित्तिकाःकार्याप्रवसत्यपितत्तिरि॥तत्रापिनवकर्त्तव्याःक्रि
यासान्तरवेदिकाः॥२२॥आधारपुनराधानेनस्तःपत्योश्चवा
सिनिनुनयानुरामाहोतुप्रास्यग्न्याधेयतःपुरा॥२३॥नकिं
चिद्गिनत्रादिकर्त्तव्यंनिरुद्धपतौ॥धनान्यजीयेनयुक्तः
प्रवासश्चाग्निहोत्रागाः॥२४॥धनेहिसत्रवेद्विज्यायोती
॥यथैनतुव्रजेत्तंवस्नाविष्णुःशिवःसूर्यागावि चापिरुद्रव

ताः॥२५॥अग्निहोत्रेगृहेसतिव्रतनीयेतपांसिच॥अग्निहोत्री
परिहृतःपंथाविंशतियोजनं॥२६॥आहिताग्निःप्रायायोच्च
दग्निहोत्रंविनश्यति॥इष्टसंकल्पितंतेजायावात्रिंशद्दृष्टि का॥३
के॥२७॥अन्यद्वृत्तयमनुद्रुत्योद्वायदग्निमाहिताग्निः॥३॥तस्य
स्यात्पुनराधेयंपवित्रेष्टिरथापिवा॥एणीसतिनवर्त्ति
तद्दोमसोममुखाच्चापि॥केशवःस्वीनायास्कस्यष्टमेतन्तिरु पि३
पितं॥तस्मात्रेतागिनिष्पाद्यताग्निहोत्रंकिंचन॥यद्वा
नेष्टिविकास्फःसर्वमन्यद्वेदिह॥३०॥यद्वा अग्निहोत्र

यवस्याय्यसोमाहितविति॥त्रिंशद्दिनादिनिर्वपितेत्राह्मणपरमो
स्तिति॥८॥वेदांते पुरुषार्थीकरणाद्वामनः॥त्रिवार्षिकाद्यं का
म्यायसद्यिसोमंपिबेद्विजः॥१॥कुटुंबतरणायालमन्त्यस्यत्रिवत्स
रं॥कामेनसोमयागेनपशुनाहनेतरं॥५॥तावद्दन्तविहितोपि
कुर्यान्नित्यंतुसोमिकं॥७॥यथा लब्धगुणोपेतंयथासंभवद
क्षिणं॥येनाहिंसितशतःसहस्रगुणसोमपः॥८॥तासावचाहि॥
योग्यःस्याद्दिस्यवत्राहदेवलः॥यज्ञार्थंनीहितंद्रव्यमन्यत्रविति
योजयेत्॥९॥श्राद्धादौस्याद्दपाकोतामसयोनिंचछति॥निर्धनोध

नमाध्येषुनित्येष्वधिकृतोयदि॥चौर्यादनैःकुसारैरपिछत्वार्थी
धनमर्जयेत्॥स्वर्यंयद्दकुरुक्षेत्रेमेषीछगलाजानद्दिकंचोष्ट्रगवा
तिगृह्यापियजतावश्यकैमखैः॥यस्मद्वाद्दधिगम्यार्थमग्निहोत्राद्य
पासते॥इत्यादिनिंदावाक्यानांकाम्यहोमविषयता॥श्रावश्यकेतु
सोमादौसर्वसंभारसंस्कृतं॥स्वर्णव्यतिरिक्तंद्रव्यानेतोतुचोर
येत्॥दक्षिणित्येष्टिरेवायंनित्येष्टिसाममाहरेत्॥एवसामेष्टिपूर्व
त्वंतेतुल्यविकल्पने॥व्यवस्थितविकल्पोयंवाक्यीयवचाना
द्भवेत्॥यस्तुपक्षस्यसोमःसन्नादधितद्गुतारनः॥सकुर्यात्साम

पूर्वचमन्येषामिष्टिपूर्वता॥विधिरत्रोक्तमित्यादि व्यवस्थितविक
ल्पनंत्रिपूरुषमविधितायस्यसोमक्रतुनवेत्॥तस्यास्तामपूर्व
चमन्येषामिष्टिपूर्वता॥विधेसोमेष्टिपूर्वत्वेविकल्पाद्देजेमितिः
राजाहेष्टिपूर्वत्वेपक्षमेवनियच्छति॥पितापितामहोवापिसोमं
यस्यनपीतवान्॥एंद्राग्नपूनरुत्सृष्टमालभेतपशुंहिसः॥एवमि
मासकाःप्राकृयीङ्निकाश्चपिकेचन॥यस्यतेष्टःपशुःकश्चित्ताय
स्यतमपुः॥पितर्यसोमपीथेपिसोमपश्चेतीतामह॥तत्रेद्राग्नो।
नकसेव्योभारद्वाजिभाषतः॥चोदितोकानुयाद्वाश्चयपशुश्छा

गावगम्येते॥पुनरुत्सृष्टिवाश्चोहिवाहोत्सृष्टःपुनर्वहन्॥छागोपि
संज्ञपत्सवदहत्येपशुहिमाचले॥पुनरुत्सृष्टोमगाइतिगव्यइतीरि
ते॥सत्रेगोजातिनियतंपुनरुत्सृष्टशब्दतं॥तथाप्यन्येपितसंज्ञत्वा
च्यासारवांतरःश्रुतेः॥गोपशुःपुनरुत्सृष्टोनीसोमीयोनवेदिति
॥पुनरुत्सृशब्दाथोगोशब्देनविशेषतः॥तिनागोरितिबुध्येतपुनस्सृ
ष्टशब्दमाक्॥तस्मादन्यपरेणापिकेंवाकेनोक्तमसंशये॥गोव
न्येषुचसामान्यःपुनरुत्सृष्टशब्दतं॥वाचत्वस्याविशिष्टेश्रोद
काद्देस्तोकगहणेति॥कलोजुगवोयागनिषेधाच्चनवेदजः॥पु

रुत्सृष्टश्चाद्वार्यश्छागस्तावत्नवेदिहु॥स्वकंठेनतरद्वाजस्कस्पष्टमीद
माब्रवीत॥तत्कोमेपुनरुत्सृष्टकृरासाध्यपुनर्मुनिः॥लोगाक्षिरा
नुसृष्टस्त्वंपश्वमात्रोपदिष्टवान्॥यमयोर्यःपरोजात्तःसनुसृष्टो
निधीयते॥सर्वत्राविशिष्टत्वाच्छागपीनविरोत्स्यते॥सोमाधि
कारहेतुत्वासोमास्त्रैवत्रकर्मणि॥पश्वुरेषाविधावृद्धितिकर्त्तव्य
समतिः॥अग्निसोमीयपश्वुनासवनीयेनुचाप्यथ॥पश्वुसमानत्व
त्वंस्याद्धितिर्बोधायनाद्राय॥वयकृतंत्रेणत्वपक्षेणसोमाएवं
मतंतरं॥एंद्राग्नायो॥धौवितव्यइत्यन्येतुव्यवस्थीतः॥योवेदु

ब्रीत्रणंसोमंपिपाससश्चाद्दित॥आत्मेतेताश्विनेध्यतेत्तलामंथा
गलंपश्वु॥वेदोवेदिश्चविछिन्नावुसोयत्रविसंपृषं॥दुब्राह्मणस
विज्ञेयःपूनस्तनयोपिच॥नसोमंपीतवानस्यपिताधायिपिता
मह॥दुब्रीणंतमाचष्टकुर्क्षारवंतरश्रुते॥यस्तंमंगीकरोतनः॥
तंत्रब्राह्मणंताष्यछत॥पक्षेसिन्ताश्विनेंद्राग्नायद्वप्यकनिमि॥
त्तिको॥तप्याप्यद्राकालवतयोपसमुच्चय॥एकस्यसोमविछेदके
चिदैंद्राग्नमब्रुवन्॥त्रयाणंसततसोमेलुप्तेवैद्राग्नमाश्विनं॥
तयोसमानतंत्रत्वंनानातंत्रत्वमेवच॥समानेतंत्रपक्षेपिचेद्वा

मश्वमेधसमंतत्।एकादशिनंतत्रवंनवेतश्चगुपात्वत्।।किंचे
तावान्विशेषोत्रवक्तुंचेद्विलमुखंतराजोदाएषेसूमुत्पन्नेसूत।
केमत्केपिवा।।नित्यनैमित्तिकंकुर्यात्काम्यकर्मनकिंचन।।१
आधानपुनराधानपशुसोत्रामणीतथा।।चतुर्मास्यानिसोमश्च
तथेवाग्रयणक्रिया।।आकाम्पंत्रेतेषासूतकादौवनुष्टितिः।।१
प्रक्रांतेषपिचेतेस्युसूतकादिसमुद्भवे।।कर्तव्यानिवृचेता
निचरितान्येषुषेशतः।।पतितेनेवकुर्वीतशास्त्रीयंकर्मकिंच
नः।।प्रारब्धसपिसंजघ्नदतरापतितोनवेत्।।त्रिद्विजघ्नपियोध

मीधर्मःसाधारणोपिवा।।सत्यवक्तव्यमित्यादिः।।पतितोपातसा
चरेत्।।अश्वमेधादिकेयज्ञेमाहापातकनाशने।।पतितस्याधि
कारेस्तिप्रत्युतान्योनवेत्।।पतितोपिनिषिद्धेनाव्रजेत्ति
नेधिष्ठतानवत्।।ब्रह्मघ्नस्यपितनान्यब्रह्मघ्नस्यानज्ययुते
पतितत्वप्रसंगोनबंधुपातित्यहेतुकं।।विरोप्यमेत्तिधास्यामः
कर्मनेदेषुकेपुचित्।।पितुर्नामनिर्देशेमाहापातकदेषिणः
णः।।आवेताद्दिकार्येषुकिंतुतत्सरतांविना।।पितामहेरानांत्रा
यणांनामनिर्दिशेत्।।पितामहेपिहुरश्चेत्रपितामहएवका

निर्दिष्टव्यास्त्रयोमत्यास्तस्मिन्तपिविर्हपिते॥यपितामहपित्रा
द्यास्त्रयोवाच्यायथाक्रमं॥दुष्यश्वेनाध्यतःकश्चित्ताछ्जपूर्वप
श्चिमान्॥त्रीनेवनिर्दिशेन्मत्योंक्तित्रयविधिष्यते॥येषांकेषा
श्चित्मत्योंनानामानध्वर्युराहिशेत्॥तेषांपूत्रश्चपौत्रश्चनमस्या
हिषितेपितिः॥पितामहोहित्रितयोपित्रादित्रयस्तावत्॥
अन्याहशोपिसंबंधोनिर्हीरोत्यवमेवहि॥मात्रादिनामिदश्चि
ण्यायाजनीयमषेशतः॥तिर्हिश्येत्यागयोनामामहापातक
संतवे॥यजमानस्ययस्यद्वोपितरोवापिमर्हो॥पितुःपितामः

हीतस्यनिर्दिशेदृशयोनीरान्॥निर्दैश्यानचयोषाणांसपत्न्यो
त्रेतवंतिचेत्॥तस्मामपिसमस्तानांनामर्हिशेदृश्यते॥श्रोर
साएवपुत्रायेमाहापातकवर्जिताः॥तेषांनागृहीतव्यसूबंस्त
एवाहिकमस्क॥पुत्राणांक्षेत्रजादीनांसदनामपिनेष्यंते॥ते
षैवश्रुतपुत्राणांपुत्रैकासंततेरपि॥जीवितामेवापत्यानांया
जेष्वकीर्तने॥स्त्रीवजातामधेयंचपूर्वदेतश्चकीर्त्यते॥त्रा
त्रादीनामपत्यानियदीतानिकानिचित्॥तेषामपिसमस्ता
॥नांनामध्येयंविनिर्दिशेत्॥जनिष्यमाणामपत्यानामिदानींना

सवर्जनात्॥ज्ञातिष्वमाणश्चेन्नैवेषसंविधिकीर्तनं॥देशादो-
शवशेनापिविनश्यत्यधिकारिता॥अगवगकालिंगादौम्लेछा
दिनिंद्यतया॥कालदोषाद्धिकारस्यहानिर्वितनुतेक्वचित्
॥मधमासयथासर्वकालानांतेनवैहे॥सूर्येशक्रांतिरहितोम
लमासोनिधीयते॥तत्रान्यातिःनिषाकुर्यात्तेमितिकीक्रि
या॥म्यतुयागहोमादिनकर्तव्यकदाचन॥नित्यापितत्रतैवे
ष्टाक्रियागस्यतेरशि॥अतएवनसोमेज्यावंसेतेपिमलिम्लु
चेत्॥पश्चिज्यानयणाधानंचातुर्मास्यादिकानिच॥नका-

यीणिश्वकालस्यशुद्धस्यापिचसंधवात्॥माहालयाष्टकोस
गोपाकमीद्यपिकर्मयत्॥स्पष्टमासिषेशेणेविहितवर्जये
॥मले॥उत्तरस्यापिमासस्यतत्सज्ञस्यनसंनवात्॥श्वेतिमासं
॥मासिकानिकुवन्मासेमलिम्लुचे॥मासिकंनेकुर्वेवीतकु
॥यदुत्तरमासितत्॥पावणेष्टयनिहोत्रेचमासिश्राद्धपि-
॥क्रतुः॥संध्यापंचमायज्ञादेवतातीर्थिपूजनं॥श्वेतमात्प्रदि
॥मारस्यश्राद्धपिंडोदकक्रियाः॥सपिंडीकणंताचयथाकालं
॥मुपस्थिति॥तीर्थस्नानंजपश्राद्धंदानजपादिकं॥मघेत्रयो.

दशीश्राद्धंमित्यादीनीवदन्त्यपि॥वस्तुतस्तुपरिशिष्टहेतुनिरा
प्राप्तानिमन्तुचेत्॥अनत्यागतिमत्वेनकर्त्तव्यान्तपिकेपिच
अष्टकानामसंयच्छेद्मलमासतदुष्यति॥मलमासप्रभृतिता
तामन्यषामुत्तरत्वतु॥तत्रस्यान्तुदेयेश्राद्धंविनाज्ञात्तिनि
मित्तकं॥गतेवाषिद्विकेत्यत्येनाधिमासंचवर्जयेत्॥वा
शब्दंविनाहोमार्थेतवतिहकेचनः॥तेसर्वेमलमासे
पिकर्त्तुयुक्ताइतिश्रुतिः॥आधोनातातरापोणमासिचना
लमासगः॥तस्यामारंभणीयाहीनकुर्वीतकदाचना॥नि

तेमित्यैत्तिकेपिजातेष्टीर्नकर्त्तव्यामलिम्लुचेऽधर्मवर्णिकु
वरन्तीशोचरजसीवित्ता॥ववर्त्तमलमासाद्यागंयत्काम्यमतो
मापितंश्रागतेमलमासेनछताज्ञयणमातुर॥तवस्तुत्कायोयंका
लंवैद्योग्यणमाचरेत्॥दैवज्ञोमनेवेष्टावत्सेतास्ययवा
गः॥शिष्टयवेकमेवात्तत्यापिसवदूषितं॥तत्रसोमसरवोने
वकार्यानित्योपिसत्तय॥यागलोकप्रसक्तावप्युद्दिशादिमा
लेयथा॥एवमुघेरातेसारमधिकारस्यनाषितं॥विचित्यकथि
थिष्यामितत्तत्प्रकारेणस्फुटं॥इतिवादिनदमुकरकुठार॥श्री

कुमारस्यामिस्थिरक्तत्रिकांडमंडणमारकारमिश्रसोयाजि॥
क्तापस्तंबसूत्रचनितार्थकारिकासुसोमयागद्योतकेऽधि॥
कारिनिरूपणं॥ सिष्टस्यानावतस्तुल्येद्रव्यंप्रतिनिधीयते॥
यावद्यावत्सदृशंतत्तदेवहिगृह्यते॥काम्यप्रतिनिद्धिना
स्तिनित्येनैमितिकेहिसः॥काम्यपुत्रकामद्यर्थमन्यप्रति॥
निधिः॥रविदुः॥नस्याप्रतिनिधिर्मैत्रदैवैनोकर्मणिश्वा॥
रे॥नचप्रतिनिधिर्देशोकालयोरित्याप्यारे॥नास्तावस्य

प्रतिनिधिरनावांतरमिष्यते॥नापिप्रतिनिधातव्यंनिशि॥
द्भवस्तुकुत्रचित्॥ग्नेत्रियागारभ्यस्तोत्रयद्रव्यंतद्दर्शतः
॥ग्राह्यंपतिनिधिर्वेनद्दोमकार्येष्वनक्वचित्॥सत्रेषुस्वा॥
मिनिपतेकृत्सस्याप्रसिद्धये॥पुमान्प्रतिनिधातव्योवा
सोस्वामिकथंचन॥यद्दैकयजमानेपिपत्नीकर्मस्वङ्गा॥
कृता॥ग्राह्योगुणकमार्थेनरः॥कास्यायनाश्रयात्॥सो
वर्णीकुशापत्तिर्वापत्न्यावेरितद्दोत्रिणः॥पत्नीपतिर्वि॥

धिंकृत्वापत्नीनेवंसमाचरेत्॥७॥स्यादर्शपूर्णमासेष्टौचतणीमस्ति
ज्ञाक्रियां॥चत्वारश्चन्तरत्यंतेत्रकुर्युस्त्रयोपिवा॥सनवत्तिनकुर्यातां
दौवेष्टिकपंचत॥यदिदावप्येलप्सतेमेकेनाश्वित्रिजासह॥यजमा
नःप्रजितःतत्रानाज्ञातनादुति॥यद्येकाकीपतिकुर्यात्सोष्टौधा
यननिष्कृतिः॥लक्षित्रिजामुक्तसंस्कारगुणाणानाचिद्दसंभवः॥तत्र
संख्याविद्यायापिगुणोनामेवसंग्रहः॥व्रतयेवत्रसोमादोषादुरा
चिवासंभवे॥अल्पसोपितत्कर्मकुर्युरितादृश॥कोषीतकिमि

रात्तानंकेश्चिद्वंदोगावहुचैः॥तावातामेवसवीणंदक्षिणावर।
नित्च॥द्रव्यैवैकल्पिकंचिद्यत्रसंकल्पितंनवेत॥तद्दतावासद्दश
ह्येनतुवैकल्पिकांतर।मुख्यद्रव्यापचारेतस्यतिन्निध्यसाधित॥४
चयुंजनार्थंस्यमुख्यार्थलाभेयाद्यःसएवहि॥उपात्तयस्मिकस्मि
न्वामुख्येनचरितेसति॥अन्यद्द्रव्यंसजातियंविजातीयथावंपि
वा॥उपाहायचजोयुंनोयदिपूर्वमवाचुयात॥उपात्तवाविषेपि
पूर्वंहित्वापरंश्चरेत॥मुख्यानावेयदागौणमुपासहितस्यति॥
तस्यापिसंगौणयाद्यंगौणमपंनतु॥ससंकारणमयोपिमु

ROYAL ASIATIC LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE

व्यएव हिगृह्यते॥ततुसंस्कारयोगोपिगृह्यतेप्रतिरूपक॥
मुख्ययोःकासमर्थेशुलभेप्येतस्यनादरः॥प्रतिरूपमुपादायशक्तं
तेनप्रयुंजते॥ध्रुवत्तमात्रेपयोनेःव्रीहिद्रव्यस्यसंनवे॥॥पूरोडा
शमहत्वार्थेनानावारपरिग्रहः॥क्लमवीर्योदिकेद्रवैरंतांशेचूर
ज्ञासोविना॥प्रवृत्तमलमासोत्यगरयत्कास्यमसमापिते॥आगते
मलमासेनलुप्तागरयुणामात्रुरः॥तेवंतुक्तायथाकालंव्रीह्यायु
णामाचरेत्॥देवसोमनेनेष्ट्वाग्वेसतासयवगः॥शिष्टवैयेक
मेवात्रतत्रोपोमवदूषित॥तत्रसोममखातेवकार्योनिसोपिसंत

व्येशिष्टपचरितेशति॥ग्राह्यःकक्षसदृग्व्रीहिर्लक्षगुणेपि॥का
रुपेस्तथापरेर्पक्षीरेःपुणेःफलेरपि॥गोक्षरसेसदृग्ग्राह्यंपूर्वोक्तव
परंपरं॥हविर्व्रीहिमयंकार्यंयद्वायवमयंतवेत्॥तयोर्नीवारप्रा
प्तौकान्तिवारावाहविर्नीवेत्॥वेणुयवागूरसंवाकंदमूलफलो
जलं॥सत्याद्धविरेतेषांयथासंनवमाहरेत्॥प्रतिनिध्यंतरस
स्याविशेषद्धविरस्यये॥प्रधानदेवतोद्देशाच्छस्यजेत्सस्यमस्मनः
॥प्रतीत्यपिवाग्राह्यशदृशधान्यमात्रके॥नुग्राह्यसवयाप्तमस्
रचणकोद्रवं॥यद्वाव्रीहियवौवातुषतंडुलयोगिनिः॥ओषधि

:परिग्रहियाच्चणकोद्रवर्जितं॥ग्राम्यानंचानवेक्षेतग्राम्यारण्ययो
रण्यजं॥यदानविंदुरा धस्तातोवेणुयवादयः॥छंदोगास्यवच
नाज्जुहुयाद्धविरन्वये॥फलंयत्तिक्तवृक्षस्यतत्सर्वमयवाजलं॥ग्रा
म्यारण्यौनलस्यैतेश्यामाकाश्चेक्षवोनरः॥श्यामाकपस्तरस्तत्र
कार्यैवौधायनाद्यात॥यदग्निहोत्रहोमार्थंपयोनस्यात्कदाच
नः॥तदाश्रीहियवौग्राम्यौषधंतरमेववा॥आरण्यौषधयोव
होफलान्यापइतिक्रमात॥होमकर्तुमुपादेयंपक्वीलानंपरंपु
रं॥तेषांलानेजुयाच्छ्रुत्यासत्यमात्मनः॥माध्यंदिनेसुतोसर्व

१९

विस्यष्टमिदमीरितं॥मुख्यमेवहविस्तायंनतुगौणमुपेयते॥यय
सातुव्ययेकल्पतदितिहोद्गेवब्रवीत्॥सायंहोमोनलब्धश्चेत्त
स्यांरात्रावनोजनं॥प्रातर्होमेतिलब्धश्चेत्तदहर्नोजनंत्यजेत्॥
तावतादोषसिद्धिःस्यात्तेनत्वायश्चित्तमिष्यते॥छंदोगानांहि
केषांचिदेषोक्तियतिसद्मनि॥घतालतैरहाजबौधायनपथक्के
॥आहतुस्तत्रबौधानोक्तमादोवदिष्यते॥घृतार्थेगोघृतंगृह्यत
तदालाभेतुमाहिषं॥आजंतदभावेतुसाक्षात्तैलंग्रहिष्यते॥तैला
भावेग्रहीतव्यंतैलजर्सिलसंनवा॥तदभावेतसिस्नेहःकोसूनः

सर्षपोद्भवः॥ वस्तस्तेहोपवायोद्यो पूर्वीनावेपरःस्मरः॥ तदसावेय
वत्री॥ शीहिहिश्पामाकान्यतमोद्भवं॥ पिण्याम्लतोयेनघृतार्थियो
जयत्सुधीः॥ वस्तैलेषुपुन्नागनिवेरंडोद्भवंत्यजेत॥ सारद्वाजोन्य
थाघृतत्रितिनिधिंमुनिं॥ गव्याज्यानावतस्थागासाहिष्यादे
घृतंक्रमात्॥ घृतालाभेगवादिनांक्रमाद्दीरंविधीयते॥ तदभा
वेदधियाल्यंमलातेतिमिष्यते॥ यत्रमुख्यदधिक्षीरंतत्रापितदा
लानतः॥ अजाछेदेःक्षीरदध्नोस्तदलाभेतुगोघृतंमुख्यास
तोऽथवाद्यः कार्यकारणसंमतौ॥ अतएवघृतालाभेपूर्वं

२०

दधितत्पेपे॥ ७॥ सन्ताप्यंचेन्तलंस्यात्पूरुडाद्यंप्रकुर्वति॥ पूरोडा
शस्यवालाभेतत्रोपाधिदीयतोच्यते॥ सायंदोहोविनश्चेष्टेप्रात
र्दोयंहविनंस्यतु॥ तत्रैकमागमादत्त्वदधियोनियोजयेत्॥ गा
वांसन्तिपदोद्भवाणंषडादिनामसंज्ञवे॥ दिहेत्यंतत्रगास्तिर
स्रएकाद्यंकलंवदाः॥ उच्छेचणंपचारेतुअन्येरोषधितंदुलैः
सांन्तायांतेचनंकुर्योद्दोषधित्तिस्तदर्थये॥ ७॥ प्राग्मुदिच्यादि
कशावाबहुपर्णादियावानास्तिचेत्तत्रपर्णादिगुणान्॥ त्यक्त्वा
हिंगादरः॥ ७॥ अवदातविशेतुतस्यैवहविषःस्तात्॥ मध्यासूवी ना

ङ्गैतोयास्यंनान्यद्विसाप्यलायनः॥ध॥ऋुहूपक्षतवतेतनेष्वेवाज्य
स्यशकाद्यतः॥अन्यगुणमाचष्टेकात्यातन्त्राहामुनिः॥पशावनपकृतो
पातेमतेवास्मिन्तकाद्यतः॥अन्यतङ्गुपतन्त्रेणतदपस्कमपाकृत
नासिनुपकृतेपूर्वैःपशुसंप्राप्तेयुद्दि॥नाद्रियेततदापूर्वैःसुपा
लन्यःपरस्पवे॥पशुजातिनिधिङ्गेपागारश्वश्वपरस्परं॥पशुपा
गपसिङ्गोयोद्यागमेषोपरस्परंकठकरीस्तयाकणैःपङ्गोजवडो
ह्यपन्तदः॥अेणाःसप्तशफाःश्वतिनस्यास्तिनाधिःपशोः॥अन
ङ्गत्वदेकशफोहोमकार्येष्वनकचित्॥याद्यःपतिनिवेनसत्या

पाठनिरूपणात्॥नारङ्गाजस्तनास्तीवनिसिङ्गंद्रव्यमाहरेत्॥
सामान्यचोदितेवपिविशेषविनिवारितं॥अनिसिङ्गविशेषणेनला
म्पेतैच्छेङ्गिघ्नतः॥तत्रजात्यंतरंकिंचित्सदृशंघत्यतासुतः॥त
ज्जातियोविशेषोवानिशिङ्गंहतिसंशयः॥वरंज्यात्यंतरंतत्रनिशि
ङ्गोपिस्वाजातिमान्॥अकुठाछागलातेस्याछागःकठोत्रनवत्वविः
:कठछागोयतावेशेनमेषादिरितिनाप्यते॥तस्माद्व्यंतरंणांच
निषिधानामपेक्षातः॥तावत्कत्वाघतंयाज्यमपिसर्वविनाशने॥
अन्तेसर्वविधानानांयावंतंनिशेषःसवलोपनेतत्राज्यंनयद्वि

तव्यपषुरेवेतिमन्यते॥ दृदृप्तस्य विनाषेतुपश्चुमन्यंप्रयोजयेत्॥
यद्वाकातीयसूत्रेणतस्थानेपिघृतंनयेत्॥पश्चद्यृतिवपालासे
नत्वाज्यतत्रगृह्यते॥तरद्वाजमतातदन्यत्रैतैप्रादृदृतघृते॥यद्वा
पश्चंतरालतपक्षोत्रपरिघृत्यते॥नष्टंशेषपषोनागमुकरेतंससं
जेत्तदा॥एषांकेषांचिदन्येषांहविषामप्यसंनवे॥सर्वत्राज्यमुपा
देयंतरद्वाजमुनमतात्॥सोमातावेतुपूर्तिकाःपूतिकानाम
मंनवे॥आघ्यसोमूलानिग्लौयास्फालुनीतयादिना॥तदना
वेतुग्लौयादोषक्षिप्तीरसंपृतातथेववाणसंदूर्वाःकुशान्वा

दृतोरिस्तथा॥बर्हिःकुशामयंग्राम्येनलभ्यतेकुशायदिसरसोमे
दृतंवाप्यालतवाप्येवालवमेलानुनेस्तवः॥सुधागोधितेजना
दारुदर्वीस्रुदृमाअपि॥कुतावेगृह्यतेव्याबर्हिकोर्यंप्रयक्
प्रयक्॥यद्वासर्वैतरणीभ्योपिग्राम्यंबर्हियत्पसिते॥सुक्कसुस्रुक्
तुलांधरणंवर्जयेत्यपरेबुधाः॥कुशानावेकटाःप्राहुःपर्व
पल्लवदोषाधीः॥वरुकस्तूरिकटकपरिधकवर्जिताः॥कुशा
नेवतिभाषंतेकेचिकासाकुशाछरान्॥बबजाःपूतरिकानियर्
वावीहरणान्यर्णेपि॥पालाशःखादिरोवेष्मोमुख्यस्यातदृभा

वतः॥वनस्पतिसासवैषांभिक्षुः कार्यो विशेषतः॥तत्रैतान्वर्जयेद्
दृष्टान्कोविदारबिल्वतको॥कपित्थकरञ्जराजवृक्षसारवाशाका
दुंबरयो॥निंबनीवकरंजचतिलकंशाल्मलीमपि॥श्लेष्मातक
मपित्थकाम्रोन्यसकलोदुंबरं॥७॥पालाशःखदिरोबिल्वायु
पोरहितकोपिवा॥औदुंबरोवायुपस्यादित्याहुः कण्वशाखिनः
॥रूपेषुविद्यमानेषुयोत्याकाचिद्वनस्पतिः॥तदभावेतुयत्किं
चिद्याज्ञिकंवृक्षमाहरेत्॥अग्निहोत्रीदर्वीपत्रंकार्यंवैकंकटं
।तीक्ष्णं॥पालाशीतुकटुरुक्षस्यात्तदभावेन्यवृक्षजा॥अस्तंवा

कपक्षोक्तनवेयुक्तंतुषुक्तंच॥शमिमयोयथार्जवृक्षमयः।
कपक्षते॥तदभावेपलाशमन्ययाज्ञिकपक्षजाः॥खदिरामु
सलः कार्यःपालाशस्यादुलूखलः॥यद्वोभावेवारुणीकार्यातद
भावेन्यवृक्षजो॥रोहीतकान्यग्रोधोत्थान्यालाशान्कठक्षते
॥कुर्वीतचमसान्तेषामभावेन्यद्रुमोद्भवान्॥७॥अश्वत्थ
वारुणंनोदिड्मपात्रंनिर्व्रणंभवेत्॥७॥नलभ्यंतेयदागावोदक्षी
तत्र णार्थेनचोदिताः॥पत्येकंतुनिष्कःस्यात्तद्वैपादमेववा॥द्व्याणा
मेकजातीनांवद्वायत्रचोदना॥तस्यद्रव्यमुख्यलाभेपिशेषत्र

तिनिधिर्नवेत्॥सर्वोपिमुख्येयवस्यासर्वोगौणोयवानवेत्॥इत्ये
वमेकरूपत्वेनयूक्तत्वमायद्दः॥गावोद्दमानिवस्त्राणिचोद्यतेयत्
दक्षिणा॥तदनावेदद्देनयातेसंख्यानेवोदनान्॥तयास्तोवे
कंदान्वाम्लान्याद्फलानिच॥नित्यस्यकर्मणः कार्यसर्वत्रै
वसमापयन्॥वाजपेयवक्रतोसर्वेदक्षिणानासन्तवे॥गावःसद्
न्नेशोकेवासन्तवेपीतिसाम्नगाः॥यज्ञोपवीतस्यासावेवस्त्रोप
व्यानमाचरेत्॥तदनावेतुसूत्रेणत्रिवृतोपव्ययतसाः॥युजी
यातांघ्रतेनैवस्वामिनाविष्टिमध्यतः॥दध्नाक्षीरेणवाकार्यघृतासा

वेतुभोजने॥मुख्यवत्याजितेगौणद्रव्यंयः घृते॥तथापिगौणव
त्सामंमुख्यद्रव्यंग्रहिष्यते॥मुख्यवत्याजितेद्रव्यागार्थेचेत्तलभते॥
स्तिपादन्यरसन्मार्गेरजितेनापिचोजिते॥मंत्रोक्तानुक्तगुणकंचो॥
दितंचेत्तलभ्यतेःमंत्रानुक्तगुणंहित्वास्यान्मंत्रोक्तगुणादरः॥वि
शिष्टावयवद्रव्यंविष्टिशेशिष्टिगुणंचोदते॥योगिचोचिदितंगाम
लभ्याचतकार्योगुणादरः॥रूपादिपरिमाणंचद्रव्यमुक्तादिरू
पवत्॥चोदितांगंतलभ्यंचत्तत्ररूपादयोनवेत्॥दुरासन्तगुणा
पेतंमन्तंन्यापपतेयदि॥दूरवर्तिगुणंहित्वास्यादासन्तगुणाद

रः॥नाधर्मवदंगंचेन्नलभ्यंतत्रयद्यते॥स्वतावबलवद्धर्मबलवद्धा
स्वचोदितं॥शास्त्रधर्मान्तरितिधीरशक्त्यासर्वान्त्रयोजयेत्॥मुख्या
निधायकात्मावानतुहनेकीर्त्तयेत्॥इतिवादिनाढमुद्धरकुमा
रास्याकुमारस्वामीसूरिस्कतत्रिकाडमंडनानास्कमिश्रमीमांसया॥४
जिघतापस्तंबसूत्रध्वनितार्थकारिकासुसोमयागद्योतकेचति
निधिस्त्रपंणं॥ ॥यत्रचतिनिधिशातुनैवशक्तिंकथंचनः॥तत्रा॥
पिवाक्यसामर्थ्यात्तत्कार्यंत्यदिधीयते॥आग्नयणेपशोसोमचातु
र्मास्येष्वसंनवे॥दर्शेवैश्वानरिकुर्यात्तत्कार्यंत्रसिद्धय॥आय

श्चित्तेष्टिकार्यंस्युकार्यापूर्णाहुतेबुधैः॥पश्चिष्टिरपिचस्थानेपा
हुःपूर्णाहुतिपरे॥तत्रयागरूपंतेकर्तुमसमर्थस्यविश्वजित्॥यद्वा
त्रैधातवीयास्यात्स्वहस्तपमुच्यतीर्णा॥४॥नृद्वातामथ्यमानोनि
नजायेतयदिक्वित्॥लोकिकागतावजाकर्णेचित्रपारसव्ययो॥
तत्रापिगतेरेवैषाहुतिस्तेलस्युवा नुज्ञापयीहोममथोर्द्धयीः॥४
वैकस्यैवहोमस्यंकार्यंतुज्ञाथवानुवि॥अरणीरापितामिनवीम
थ्यमानोनचोहनवेत्॥तत्रापिगतिरेषवकर्तुयुक्तामनीषिनिः॥
अरणीरापितस्यानेःपक्षातमपिछति॥बोधायनोनशवयचेत्संय

नेर्वोपिधारणो॥लैकिकंवह्निङ्किमादीप्यविहृताग्न्योस्कृमध्यतः॥आ
रोपितारणीघ्राङुपादग्निहोत्रकंमंथत्तधारणावानेयीवत्कालना
सत्सवेत्॥तावत्कालंजुहोत्येवसवीनोपवसथ्यतः॥पश्चादेतानि।
मथ्योमथ्यमानोनजयेत्॥तत्कायेहमशकलंनवतन्नइतिक्षिपेत्
॥अग्निहुत्स्वव्याहृतिनिरयानावग्निरित्यापि॥सावित्रादिपपदेत
तैत्तारद्वाजमुनेर्मता॥पित्रिचद्विहास्तूचाप्रमीयेतकदाचन॥व
ह्नीताग्निश्शून्यस्यान्तिमथ्यैमन्यथा॥नेवदृश्यते॥पुनेपयोद्वि।
नेस्वाग्निनोयदिसिद्ध्यस॥पत्न्येस्तायेह्नीताग्नीन्द्यानिमथ्य

मन्यथा॥तस्येवानेकनार्यस्यैधकाग्नियतेपिचेत्॥नैवेत्पुनवि
।वाहेचनिमथ्यैनवतादृहेत॥किंवायदिह्यस्तिदारध्वा॥
निमथ्यवह्निना॥उत्सर्गेष्टेयास्येजेद्यानिपुनःस्तानादधीचते
॥मृतनार्यस्यपाणौदासर्वस्त्रीकर्मलुप्यते॥नान्येनकेनचित
कार्यंमृतायाःकर्तृकिंचनः॥फलिकरोतियःकिञ्चित्तद्दि।
दासिपिनष्टिच॥सपत्न्याकुतिःस्तत्रसर्वेये॥वृनलुप्यते।
॥अस्त्रीकस्याकुलिःपाकोनियतःपूर्वावेपाकेसर्वयानापरा।
॥वह्नौविलिकाणवनोब्रवीत्॥एवमुत्सर्गतसर्वेनुपलोक

तविलुप्यते॥स्तनायैस्यैवैकाकिनात्रिहुतः॥सं॰
पिहोमंत्रोजपेत्स्वामीजीवतीचेत्तत्राकुर्यात्लोपरोवाथवा॰
तेषांसितिस्त्रेषुकेषुचित्॥वैष्णवैशैवसिद्धांतोमतमायी॰ ×
स्पनाषितः॥आचौर्यैतुरसिद्धांताःपुनराधोपपंचिताः॥७॥
पसुतायापशस्कायामपेतायांकेचनः॥रजस्वलाविधिःपक्षो
मैथुनाख्यानवर्जित॥होतुपीज्यातुकर्त्तासुविस्मृतियेदिजा॰
यते॥तदाग्नेयीतिरेवोक्तिःप्राज्यापस्यातिरेवच॥जपेद्यजानु
वाक्यांतिव्याहृतीतिरेवापिवा॥अंतुमंत्रेणमंत्रेषुयाजमानेषु

विस्मृतौ॥तदाव्याहृतिभिःकुर्यास्वामीतनुमंत्रणं॥७॥दीक्षावे
दजसुब्रह्मण्यादिकार्येरुद्रशेषतः॥पुत्रादिनासुतादीनांमध्ये
यन्नामविस्मृतं॥अहंतेयस्यवानामनिर्देशात्ततजेववा॥जा
तिनक्षत्रगोत्रुष्यानान्यतमसंज्ञया॥तथैशेषयपुंचस्यपुत्रादी
पित्रक्रतौ॥छिंत्तुनंचपीत्रचसंत्तायंरन्नापतथा॥लोका॰
सिद्ध्यर्हितंचेन्मंत्रजाप्याकृशायत॥सिनादिलोहसिद्धिचेदाह्व॰
तेयक्रतेयतितत्तनंजपःप्राह्तारद्वाजःहुताहुतं॥छिंत्तेचा
वहतच्चनोपिष्टेयुग्याचस्यनमये॥खातेचलोकिकेपाचेजा॰

पनास्यवा जिना॥ उत्क्रान्तिपरिमाणञ्चनिवेद्देरप्यनिसञ्ज्ञा॥त
द्दसंज्ञवसोज्ञासकुर्यादपीवशेषतः॥अंगुलस्यप्रमाणंतुव्याख्या
तमनलग्रहिसो॥तस्यासंज्ञवतस्तियक्॥यवत्रितयमंगलं॥अ
तयंसद्दोषातरालमात्रारज्जंविधायतु॥तस्यदक्षिशेकंनागमपा
रंतत्रनिक्षिपेत्॥विधिःसन्तमनाथोयरज्वोराकर्षणायहि॥म
॥हातलंनपयोज्ञंतत्रंविधिमाचरेत्॥रज्जत्रयोदशंषितत्रकी
॥न्यस्तायथास्पशेत्॥अणंसयोरन्यतरतावद्दूरनिद्दितो॥शं॥
॥कोद्दक्षिणोनततस्तयोः॥शंकोनिक्षीप्यतत्पाशेतारज्जुतद्दनंत

रं॥अणिंपृतिसमाकृष्यततआरभ्यचासतः॥दृढकांतैर्यलिखन्ते
वंवेदीदक्षिणेतान्यसेत्॥एवंतुरंतातास्यापूर्वपश्चिमतोपिच॥
यस्यांदिशिनमेधडितस्याःअणंसतोबहिः॥अणीस्याचतयांसा
त्यांद्वोद्वोशंकोबहिक्षिपेत्॥रज्जुछयादयोःशंकोःपूर्ववत्तस्या
।नुसंभवेत्॥पूर्वपश्चिमयोरज्जेस्ततस्मानानुसारिणि॥तंदंतद्व
।नुज्जुसारणंतत्तच्छंकुबहिःक्रिया॥मुख्यकालेपदावशंकर्मा
॥कर्तुमशक्यते॥गौणकालेपिकर्त्तव्यंगौणंयत्रदृशेनवेत्॥
॥आसायमायुतेःकालाकालोसौप्रातराकृतेः॥प्रातराकृतिकाला

स्याकालःस्यात्सायमाहुतेः॥पौर्णमासस्यकोऽस्तिपुराह्नःस्यात्कालः
तंपूर्णमासस्यकालात्स्याक्दर्शकालोपिविद्यते॥विश्वदेवस्यका
लपिण्डान्वाधानतः॥पिण्डपितृयज्ञस्यकालोऽस्तासाकमेधीयका
लतः॥स्यात्साकमेधकालोप्यास्वनासीरीयकालतः॥शुनासीरीय
कालोप्यावैश्वदेवीयकालतःश्यामाकैवाहिंसिश्चैवयवैरन्यो
न्यकालतः॥आग्नेयेष्टयुज्यतेयुस्यंनत्वग्नयणास्वयः॥दक्षिणाया
नकालेनपश्चिज्याचोत्तरायणे॥अन्योन्यकालतःपूर्वेयेष्टयुक्ते
ऽनेरृतिणएवमागन्तियागीयानुमुख्यकालाद्यस्ततः॥स्वकाला

दुत्तरोगौणःकालःसर्वस्यकर्मणः॥यदागामिक्रियामुख्यकालसाप्य
तलौरोवात्॥गौकालत्वमिछंतिकेचित्सोचुर्नकर्मणि॥गौणेषत
षुकालेषुकर्मचोदितमाचरेत्॥प्रायश्चित्तप्रकरणेक्वानाघातिमा
चरेत्॥प्रायश्चित्तत्वागौणकालेसमाचरेत्॥नित्येष्टिमग्निहोत्र
चनारब्धाजिज्ञासुनाष्यतः॥मुख्यकालेहिमुख्यंचेत्साधनेवेनलभ्य
ते॥तत्कालद्रव्ययोःकल्पामुख्यत्वेगौणतापिवा॥मुख्यकालसुपा
श्रित्यगौणमस्तुसाधनं॥नमुख्यद्रव्यलोपेचेनगौणकालप्रतिष्ठ
णं॥एकपक्षगतायावान्॥होमसंध्यातिपक्षते॥पक्षेहोमविधाना

तद्वत्तातंतुमतियजेत्॥स्वकालोकर्षितःकश्चिद्दोषःकालेनिनि
रूपितः॥अपकर्षेदथान्योपिदोषःकालानिरूपितः॥आसप्तरात्रमानात्
पंचदोषःकालेतियद्भूतोवाधागतोपिवा॥राष्ट्रंपुरंधनंतावद्गृहा
गेहेवसन्तपि॥अन्तेषवपकारेतिषुनिमित्तेघातकेपुच॥समास
तोहोत्वाणांपथासंस्तवमाचरेत्॥निमित्तानामिहैकेषांनिर्दि
श्यैकंयदुच्यते॥तत्सर्वेषुनिमित्तेषुजानियात्स्वतिपादितं॥पुन
र्होमानषेणास्वाशेषहोमोनथापित्र्यंसमस्पजुहुयात्तत्रप्रयोगः
यंनिरूप्यते॥७॥यदिपक्वान्नयज्ञमयापद्यन्यत्रवादिने॥या

वंस्योपवसथ्योहापाग्निनासवतिहि॥तावंतिपरिगृह्णीया
द्यतुरुन्तयन्तानिच॥पात्रांतरंसहयानिनिस्यात्पाकृतस्तुचि
स्थूलंतुगंतरंवापिकृत्वातत्रसमुन्नयेत्॥एकास्मिंस्तुद्रवामः
सकृदेवनिमार्जनं॥उपरयानंसकृत्कार्यंशेषंपूर्वतिरिष्यते
एवमेवातरत्राग्नियातहोमान्समस्पतु॥जुहोत्योपवसथ्याहो
मातहोमावधीन्सकृत्॥एवंपतिपदोन्यत्रयत्रापद्युपजा
यते॥तथोवोपवसथ्याहोमाकृयत्रास्यापग्निरुपति॥कृती
॥यायीचतुर्थ्यावापंचम्यावापरत्रच॥तदादीनातदंतानांहो

मानास्यात्समस्यता॥आपदे।वाधिदिहोमःसमासस्यापुपैर्यते
॥तुसकदाचिदारभ्यावत्तस्तावतोपिवा॥आपत्कालसमाप्तौ।
समा मासस्यदेकपक्षजानु॥अतएवदिरात्रापत्रिरात्राधिकेयिवा॥स
मस्यजुकुपाद्वोधोमोतिसेवपथ्यतेकेठः॥पवासिनोभिहोत्र
स्यपंचाहंसप्तवापुनः॥सायंप्रातःपथघ्नामएकस्मिन्तहनी।
तिच॥एवमेकत्रमेपक्षेहोमास्तषामशषतः॥यूनानावास
मासःस्यान्तपक्षांतरवर्तिनिः॥सर्वत्रोपासन्याहेसायंहोमः।
पथकृनवेत्॥परत्रोपवासश्चन्यंचेत्तकेनापिहेतुना॥व

॥दातत्सायंहोमोपिसंपद्येःसहसमस्यते॥तावतानापद्यछेत्रेदा
॥पक्षांतरेपिच॥पुनस्तत्रापिकर्तव्यःसमासःपथोवहि॥
॥नतुपक्षांतरस्थानांसमासश्रोद्यष्यिपि॥एवमापद्कृतःपक्षे
॥पक्षेचैवंसमाचरेत्॥द्वितीयानंतरंपक्षसमासेनसमाचरे।
॥तु॥तावतानापद्यछेत्रेदापक्षांतरात्तियके॥छछु॥
॥पिविनिवर्त्यतत्रहोमोदिनेदिने॥पक्षांतरेपुनःकामंपा
॥क्षहोमादिमाचरेत्॥कठैःपक्षद्वयंयावत्सहोमोनिमा
॥ते॥अपजेनुदवर्तीतदिर्घकालंकथंचन॥यावज्जीवा

मविच्छित्तान्पक्षहोमान्समाचरेत्॥आपदेवाविच्छित्तान्पक्षहो
मानाहुतीः॥यथापरःसमाप्येवंकारःप्रतिपद्यते॥सायंप्रा
तस्तेनोहोमेषुनोसायंसमाप्यते॥अपन्नोज्ज्योहुतंत्रसमि
द्धेकार्यवाद्ययेत्॥सायंहोमस्यमुख्यत्वात्सोयंत्रैमिष्यते॥च
तस्याहुतिःयाचेत्साकुर्यात्तत्रदर्शपाद्यंतौ॥द्वयातेहुती
सायंहोमेचैकासमिद्धि॥समिदुज्जिहीर्षायाचेन्नानवेक्ष्या
तराहुतौ॥द्विःसायंहोमवन्नज्याद्विःपीतहोमवत्स्मृतं॥न
क्षमेत्रनवेदहोआनेयासोयमिस्यपि॥उपस्थानमधस्कृतो

यंशेषंप्रकृतिवद्भवेत्॥केचिदेआहुतिंकृत्वासंतिष्ठेयेवानिमील्य
वा॥विधेतोयैवताहोमोकुर्यादेवाहुतीततः॥कल्पमध्येपुना
श्चान्यदापत्कल्पांतरेस्थितं॥पक्षहोमादिकाःपूर्वमात्कल्पानि
रूप्यते॥सायंप्रातःकालनेदसपाद्यसर्वएवते॥---रुत्वा
मालोच्यकदाचित्सायमेवते॥उन्नयेत्समस्तेतसायंप्रातस्तेनो
श्रपि॥इदंसमस्तहोमानासमासांतरमादि॥सापतनात्तसमा
स्यादोसवान्यातस्तेनानपि॥पुनस्तानुन्नयान्सायंसमस्यदद्यु
॥क्रमागतः॥पक्षहोमेहितंत्रैकमुद्घाहस्योच्यतेमनाक्॥चे

पक्षेपास्तत्रचत्वारःघृतिपक्षेयमाहुतीःगरुनपन्नयस्मिन्नष्टाविंश
तिरुन्नेयेत्॥चतुर्हुत्वाजुहुयात्षष्ठपञ्चाशत्माहुतीः॥यहोपा
स्तत्रचत्वारः॥घृतिपक्षेयमाहुतीः॥तत्रायोज्जुयाद्दियाश्चतुर्दश
चतुर्दश॥॥कथंपक्षहोमसमद्दोषेमायेघातःसमाचरेत्॥सचिरा
त्रहोमाद्दोवय्यूषमितेमिद्दश॥॥कदवपेवसेवार्थसमाकुर्वेति।
केचन॥दीर्घकालापूर्वमत्वापक्षहोमेघृतसूतितातोत्तरालेप
घापत्कद्दाचिद्दपुगतिघ्र॥कालेकालेपुनर्दीमानुजुहुयात्त्वा
घुतानपि॥कठश्चेवविदुःकेचिलघ्स्यपनहुतिःपावतोत्रसमा

मास्तेवैसायमुपक्रमाः॥घातःकालापवर्गाश्चतनुघातस्रपक्रमाः॥
घतहोमादिकायदसमासइतिनाषितं॥कल्पव्याद्यावृत्तिःकैःचि
त्स्वातश्चद्यागतातथापूर्वापक्षानानिमित्तेसमुसमस्यति॥पूर्वपक्षेतु
रात्रौचेनूनतिशकानिहोत्रिणःसायंजुहुयातदेवात्रजुहुयात्त्वा
तराकुर्वीति॥यदिवपरद्येस्यान्नतिशकोनिहोत्रिणः॥जुहुयावृशो
षपक्षेसिनुजुहुयात्ससंकल्पाकुर्वीति॥दर्शेष्टिचतथाकुर्यादिष्टिय
दिनसत्तवेत्॥देवतानांनांचधानानामेकैकस्यप्रयकप्रयक॥पु
रोनुवाक्यायाज्यांचदुरात्तघ्ताकुतिः॥जुहुयादेवमन्यत्रसर्वा

त्रायाद्दिकुपेते॥अथेयंयतमध्येसात्पस्युमूर्णिसंज्ञपः॥अवसिष्ये
षदेवन्यस्तत्संख्यानिछतानिच॥चतुर्गृहीत्येकत्रगृहित्वोताच
मसैसह॥पुरोनुवाक्यायाज्यानिःपूर्ववज्जुयोस्वथक्॥चातुर्मास्या
तराचेत्स्वामी नामतराकृत॥तत्रासपूर्वपर्यंतमग्निहोत्रेणशेषतः
तूष्णीवकुरुतेदर्शान्यायेमान्बकुर्पिने॥चातुर्मास्यावशिष्टानिपा
र्वणयत्रसमापयेत्तू॥पश्चात्तेपुरोडाशंनिर्वपेत्सुदेवते॥अ
मिक्षामथवाकुर्यात्॥घृताहुतिमथापिवा॥अहितोग्निःकथा
॥चित्तुलक्षपशोस्तोयदि॥तदाशेषाकृतीःसर्वाजुहोतीसाम्वा

लायनः॥अन्यत्पदैवदर्शोक्तंकुर्यात्लक्षपशोस्तोयदि॥तदातदा
शेषिकृतिःस्तस्यतु॥सुकृपक्षेनिषिक्तेस्यछतिप्रातराकृति॥॥
वपतिनिर्घोक्तलक्षायैवपयकृपयक्॥अवशिष्टेत्रयःकश्चि
त्सेवछानेवदामित॥इतित्रिकांडमंडनेपतिनिधिरूपणंद्वितो
यकांडसमाप्तं॥काम्येनिस्यायोवापुनराधेयमिष्यते॥निमित्ते
सुयथायोगमाधानमनिवानवोत्॥यत्रयोगनिरूपणंअग्न्याधेह
कयाविधिः॥तत्रैवपुराधेयमन्यदाधानमितेष्यते॥अन्यत्वाप्यपरे
पाहुःपुनराधीकल्पतः॥अन्येत्वतियेनियतमग्न्याधेयंवितन्व

ते॥आनौधोवत्सरेयस्मिन्विछिद्यासुनराहितिः॥आधान्वत्सरेयस्मि
न्यद्दिस्यात्पुनराकृति॥ज्ञानन्नागोयवेधुर्यो घिधधानस्यकारणा
॥अधेसंवत्सरेयच्च तत्रैवपुनराहितिः॥प्रजापत्युक्तयापुष्टिमि॥
छतामनुरापिच॥आनवत्सरेजातोयद्याघातुरुपद्रवः॥आवद्भी
मैनोसापेक्षातत्कस्यापुनराहिति॥तत्तानिनिमित्तानित्तत्कार्यैर॥
शेषितः॥निरूपितानिवक्ष्यामिपुनराध्येयकर्मणी॥यद्दित्तजीवना
यानेकृदस्यैकस्यवत्सरं॥तन्नाशेपुत्रमन्यंवायाज्ञातिनामव
रोधे॥रुगनागानाशेपुनराधानमिष्यते॥ज्यानीःसवैस्यसंवैस्पे

हानिस्यात्स्पष्टमाध्यहिनश्यते॥आतोल्पद्रव्यनाशेतुपुनराधा
र्तमतात्॥आनावकृतेस्याधीःससाषाडादिदर्शनात्॥चमित्यो॥
पुनराधानःमत्विक्धात्रपुरोहितिः॥बोधायनमुपाद्य नेष्टस्त्रा॥
तरेषिद्रः॥आधानोयमयोविद्वेवद्रचःपुनराहितिः॥कयया॥ निः
तिश्चतिज्ञातान्त्रिषेतामेववाजिनः॥उद्वातिनोविहारास्याक्त॥
प्यमानेप्यजन्मनि॥लौकिकाग्नयश्चावश्यित्स्यद्रपास्तमयेपि
वा॥विशिष्टहेतुनानेजातोविनश्यति॥विहारोत्तरकालेवा
नष्टोपूर्वापरानलि॥प्रेप्यपूर्वोदितसर्वतत्रोप्तिर्विनश्य
ति॥विधंकाष्टमनिर्मथ्यप्रायोवान्यद्रकादिके॥विनष्टेप्यग्नि

नासस्यादुदयास्तमि॥तेसति॥कालास्यायेत्वनिमध्यतेकिका॥
न्यादिक्षिपेद्यदि॥उदयास्तमयासूर्वकाकात्रानाशमिच्छति॥लो
किकाग्न्याहावत्वयेपिमुराकीस्तमयोदयात्॥मथनारंभमात्रे
णानाशोव्यक्तिनिवारितः॥उत्पत्तिविज्ञानाधूद्ध्वंमकी
स्तमेतिचेत्॥कंकीटिनतोनाशमाचष्टेपश्चाज्ञातेपिनेच्छति॥
॥येकयोनिपशुसर्वाग्न्यनुगमोयदि॥उदयास्तमयातत्रना
शमेकतात्वनयोः॥अग्नेर्नाश्वदुमयाद्यानेउदयास्तमयासुरा॥
पशाग्नीरेकजातश्चेत्तावतापिननश्यति॥तद्वातत्यासिमात्रेणस्या

दग्न्याधीनपूर्वया॥केचिद्विकृतावस्थपरेभावनुगच्छति॥ना
धानंमन्यतेतत्रतोनयानुगमोदिसः॥अज्ञादितोनयाध्यासेप
गिनाशोनविद्यते॥अनादितोविधिःकार्योहव्यवाहश्चयेप
क्॥नाशात्त्वंस्यामथित्वाग्निंपूर्वाग्नियेदिशति॥मथित्वाग्निंस
मारोप्यपूर्वाग्नेरावर्त्तयेक्रियाः॥उद्धातायदिनिस्तोकाधावद्व
गिनविनाशंन॥अज्ञादिपुनराधानेस्यैतत्वविकल्पतेः॥मंत्रेविना
समस्कारणेनात्मनिवायदि॥तत्रज्वलशांतोस्यादशामास्क
णंतिवत्॥आरूढोपिपथाशास्त्रमवंस्त्रीनशास्त्रतः॥तृतीयो

येहोमकालेतुसंघासेपुनराहितिः॥यदातुलौकिकाग्न्यादिनिधाय
हुवेनंतदहा॥कुतेपिलौकिकाग्न्यादोमध्यामानोपरंतरं॥द्वियो
तीदाचतीयादाहोमकालापुरायदि॥अग्निर्नजायतेतस्यैत्र४
पुनराध्येयमाचरेत्॥जातोपिवाविनानस्मस्पर्शीजातजपंविना
॥लौकिकस्यादतोलुप्तादारभ्यावर्त्तयेत्पुनः॥यदिनावर्त्तयेत्तो
द्वौदध्यवज्रुहातिचेत्॥कुर्यमानेपिप्रायश्चित्तेविनाकार्य्या४
नेचोदितविनो॥लुप्येतेहोमकालाद्योकात्परं॥नस्मस्मृतोवि
प्यतेलौकिकत्वनमन्यते॥होमाद्यकाधिकेलुप्तेध्यतोप्य

त ग्निर्विनश्यति॥तात्पहोमलोपेपियात्मुहायद्दीनस्मृति॥आधानप्
राधानेकिकलेनात्रचादिते॥लुप्तेहोमद्वयेचाद्यलागाग्निपुनरा४
हितिः॥ज्वलत्स्वग्निषुकर्त्तेतुमतेवकेकल्पा॥अपध्यग्निषुदीप्य
त्सुमासार्द्धंचेन्तयेद्गुते॥सर्वहोमाल्पानतिक्रान्तान्पक्षांतेपक्ष
होमवत्॥समस्यजुहुयात्पश्चोद्दिष्टंतुमिश्रवेत्॥नतत्रपुरा
ध्येय॥मितिकोषीतकीश्रुतिः॥वत्सरंवत्सरार्द्धंवाहोमलोपमा४
तांतरं॥आपत्कालेननश्यंतिदीप्यंतेचहुताशनाः॥पंचकायी४
पुरोजासाहोमेलुप्तेर्द्धंवत्सरंपथिकस्त्रयमोधर्मज्ञेयःपाकसु

धिरेवच॥ऋतपतिस्तेतुमाश्वाहैनेवतायगुणाः॥ऋतात्॥सप्तकु
र्यीपुरोडाशान्॥होमेलुप्तेतुवत्सरंपवमानःपावकश्चशुचिःपार्थि
वऋहित्यपि॥वैश्वानरोऋतपतिस्तऋमानेतिसमिः॥विशेषतामि
रेवस्माद्देवतायैयायाक्रमात्॥एकारंनपराधंतिविच्छेदेविशेष
तः॥मस्वेनेतिवत्पुतामाधानमनलेशति॥इमौयपत्नऋघारासु
पतितासूपयोज्यतेद्वादशाहुतिविच्छेदेतत्कुर्यी॥आग्न्यारणेपावो
।दिदोषनाशेष्मथितःपुनःयाद्धातेपुनराधानंछेदोगौपरिक्षि
॥ष्टतः॥आत्मारोपेत्रारिस्यनाशेनश्यतिपावकः॥शावदहेप्या

३८

नष्टपिदक्षिणाः॥पणिरस्तिचेत्॥लोकामोस्थापयिचास्यपाणि
मुच्चारयेद्यजु॥नपावरोहोजातिरुतस्तानाग्नीनयतेत॥द्वादशो
पात्तेनाज्यनेतृन्नीकञ्जुहुयात्सकचादेहस्यातःपपथेतवेतमास्या
इतिक्रिया॥सकलेषुपापेलध्येष्येषुणवविधिभवेत्॥अग्निरूँ
हैरणेरारूढेपात्नीयेतपतिर्यदि॥चेतस्यष्टामथित्वाग्निंजस्या
चापावरोहणं॥ऋतंचद्वादशोपात्तंसिंहुत्वाशावक्रियां॥ष
पावरोहजातवेदइमंचेतंस्वाग्नीयलोकायनयप्रजानन्॥स्वा
जोयुःपजांरइमंसासुधेहिचेताहुतीश्चास्यजुषस्वस्वाहेत्यव

रोहमंत्रयाहेसेद:॥विघ्नन्वद्भिमुत्सृष्टपाकंविधुरानले॥अहि
ताग्नेतिमस्तेदग्धुंपतान्फस्यसिद्धये॥नरजोदाद्दय:पक्व:
पेताधानविधिंपथक्॥पाचिनावीनोद्धत्यावोरोहमंत्रहोंया
तनान्यथा॥पेतस्यायतनेहिस्वामथिचाग्न्यानंवरणी॥सन्तिधा
मानलमेधसेतियजुयात:॥यस्माग्न्ययोजुहुतोमासकामा
:संकल्पंयतेयजमाननासंजायेतुतद्विषेसंदितायस्वगेलो
कमिपतेनयंचीतिमंथनमत्रे:॥वृणीयेपावकंतुश्रीद्वादशो
पत्तसर्पिशा:॥वृक्षीकुलातत:कुर्यीतेमासाइतिक्रिया॥नेष्ट

निष्टापारण्यांनास्वामीम्रियतचेत्॥आदरणंदंदमाधानोक्तं
चतपय:॥मनोज्योतिर्जुषतामाज्यंविछिन्नयज्ञंसमिमंदधातु
॥याइष्टायुषसोयास्त्रनिष्टास्तासंदधामिहविषाघृतेनस्वाहेति
॥नार्यायाश्चोषितायाश्चेदुद्वेत्यर्कास्तमेतिवा॥तत्रस्यात्सूनरो
धेयमन्तेत्वाहुरिहान्यथा॥जेष्टाचेद्गिनसंयुक्ताछिद्यन्योय॥
यास्त्रचिं॥यजमानेनसहितायद्वातायेवकेवला॥पोषितस्पा
दध्रशायीतस्त्रियावापीत्वेमेयुन:॥बोधायनास्त्वस्थराकाचेदग्नी
संधो॥इतरासायपाकामपवासमनुमन्यत:॥पतिस्तिष्टतिचेद

मिनान्नो नेत्यपरे विदुः॥सध्यायोवान्यदाग्नि नूहिचाचिदपलागतो
ग्रामंतेवायसीमंतत्वेकेग्नितुतान्विदुः॥अन्येग्रामंतरंगत्वानूदी
खविद्धमादावतः॥सीमामतिक्रमादेवकेवलंनाशमब्रुवन्॥पदोना
वप्यतिक्रमासीमागत्यागतोपूनः॥उदयास्तमयात्सर्वंननाशोत्रि
तिकिंचनः॥छंदोगपरिशिष्टेक्तहोमकार्ययेन्तलःसीमातिक्रा
तयीनश्येत्तोदयास्तमयादिति॥विनाग्नित्रीयेदापत्नीनदिसमुद्र
गामिति॥श्रुतिकासेतदाग्नि नाविनाश्योनोदितिश्रुतिः॥पत्नीसी
मामतिक्रामेद्विनाग्नत्रीग्निसद्दः॥तत्रनाशंपरित्याकुरुतयात्रांत

LIBRA
OF TH
BOMB
BRAN
OF TH
ROYAL
ASIATI

दुष्यति॥किंतुसाग्नित्रितान्त्रीगत्वासंस्रुचौतसर्पिष्या॥स्रावयेच्चतु
रातनंप्राप्तदेशमनिस्वती॥सापंप्रातस्तनौहोमाएवंस्यात्क्रमतंवह
॥वास्तोष्पतियहोमेज्यानवस्यत्राप्यवशातः॥आपद्यापिविनष्टापि॥
विनापात्नीनरांतरैः॥सीमातीक्रमणेग्नीनामनकथंचिदनुग्रहः॥प्र
सेद्धेनैणनयन्तमिमुद्धस्वसेचेद्विनश्यति॥यदिवानुद्धसन्
नीत्वानिधायोद्धस्यतेपुनः॥हरेदनुद्धसन्तेवनश्यत्रिहरणेना
च॥शकटेनतिहरेद्धरेद्देशयथासुचि॥खगेनवायवाश्यस्यात्
रास्यात्खङ्गेयेद्धसन्॥कामार्थहरणेग्नीनामनुद्धस्यादिचोदतो

दीसंतरेणापि नासीमातिक्रमणेतया ॥सर्वत्राधत्तेसीमोवीरुत्सप्त
धास्युरनयूनं ॥यत्यङ्गमरणेपीदारचान्यथाग्निविनाशनं ॥अ
ग्नारोपणापेक्षेसुनान्वारभिष्यध्वेत ॥नकाप्यारभणेकेचिल्लो
ध्योगादियनिबंधनात् ॥कुलदयीतरालचनदीशब्दनचायते
॥किंतुतद्देशवस्थेवजलसंघोनदीतवेत् ॥अथोदनुमहस्रा
॥दीनप्रस्रवतिपज्जल ॥नदीशब्दनिद्रयंतस्पेद्तिनसूरयो
एकेतनामधेयेनशतयोजनगामियत् ॥नदकंतोदीशब्दवाच्य न

स्यादविपरेविदुः ॥कर्तव्यंपुनराधानंपुनःपरिणायेसति ॥अभ्या
धेयमुशंतीदकेचिदुचादकर्मणि ॥लोगाक्षिणा निवदत्वाद
नयंतेतिकेचन ॥तत्रोपासंतमाग्नीनोयथापूर्वमिनहोत्रिणः
पुनःपरिणायेग्नीनामुत्पत्तावीदशोहरिः ॥आहिताग्निःया
॥जाहीनोयोषापत्यामृतावृजः ॥दशमेदादशेवर्षेपंचदशा
संवछरेस्त्रियं ॥त्यक्तनामुदकेकन्यांसंधत्तेपियवादिनी
॥अरोप्याग्निनीनरणेपास्तानुदवस्येत्सहाग्निनि ॥उचासनो

क्षिप्त्वायतेमारोप्यहविन्तुजं॥लक्षाबस्तोदनाग्निचतयो
पानपावकं॥बस्तोदनाद्किंसिद्धंकृत्वान्याधिविधानत॥
पवित्रीष्टिस्तुमौतित्रेधातविक्रमाद्यजेत॥एद्वाग्नेनेवा
पशुनापशव्यंकेवलेनवा॥स्वयवापुनराधानमेवात्रेष्टेन
चेतरत्॥शिष्यागागुरुगार्गेनहित्रीस्येकेतदाचरेत्॥सध
र्मयज्ञासमूहेपुपुद्वारेपुयदितोमता॥अन्यासमूहेहा
रास्तदापूर्वीदितोविधि॥अनुष्टायमगारेष्टयायजेतवाग्नि

सिद्धिये॥नादध्यादाग्नगारेष्टिपूर्वपत्न्यासहाचरेत्॥नित्याग्नि॥
होत्रेतायेनस्त्रियेदातुमर्हसीति॥नाप्यादधीतपूर्वोग्नित्यग्नि
होत्रंसमाचरेत्॥जेष्ठायाविद्यमानायाद्वितीयायेस्वयाषिते
॥कौम्यंनित्याग्निहोत्रंवानकथंचित्स्वयंछति॥स्त्रीमात्रविशेष
णाद्गृह्यान्यैवैदिकादिनिः॥विवाह्यदधतेयदाधानमेवा
स्तिचेद्धः॥एकाकीवादधीताग्नीन्विवाहश्चेन्तसिध्यति॥
निसेष्यग्रयणांत्वाग्निहोत्रंकर्मास्यनेरत्॥एंक्याधानपद्धत्क

कर्मणि ना॥दीपेत्तिराकृतः॥जुहुत्स्यन्येमतःस्त्रीक्रियाःकुशाप॥
तीसमन्विताःजुहोतिनमस्तस्त्रीकराकाकीपूर्ववद्विद्यु॥न
रद्वाजमतंचैतत्कर्मदीपेनिरूपितं॥अग्निताग्निमस्तस्त्रीका
ग्नाधानोन्ययासह॥कृतारत्नादिवर्मीपिकृतसोममरेवा॥
पिवा॥अकृतारत्नसेमेज्यानार्योवानुवर्त्तेनास्तिमोहेद्वसा
न्तायसंसारस्यतादृयः॥केचिच्चिस्कृःवधानत्वान्नाद्रियते
तुयोषितं॥तत्रैषोस्यान्महेद्रेज्यानसुःसारस्वतादृयः॥ग्रहि

तानिमस्तस्त्रीकज्ञाधानंसन्यु॒प्तीतः॥न्यासंवावरंस्यन्यया
वज्ञीवाग्निहोत्रिणा॥ध॥कृतेषुपञ्चहोमेषुपञ्चत्रयमनंतरं॥
॥कर्त्तव्यंपुराधेयंमध्यमानोदुतात्रनः॥दृष्टमात्रानुगछेच्च
त्तत्रतस्यविनाशनं॥ज्ञातशोनुगमोवान्यपुनर्निमथ्यजन्य
त्॥नष्टोमृतमितमात्रोवासमारोप्ययजुर्जपेत्॥पुनर्निमा॒
प्यजन्नतव्यंयज्ञस्तूपावरोहणं॥जलेनदेतुनावद्धिरुपा॒
ज्ञातोयद्यानवेत्॥कर्त्तव्यंपुनरायैधेयज्ञेपार्श्वनिर्सृपितं

तदेवपुनराधेयमग्नावनुगतेसति॥अग्नयेधोचेस्वाहेति
मु सीमाल्लंघ्याग्छति॥सूकररासभकाकगोतैःकुक्कुरकुक्कुटमा॥
केशश्मश्रुदैः॥अस्थिजपातकिल्बिषःकुणपेवासूतिकयपिरजा॥
स्वलयाघा॥रेतोमूत्रपुरीषवायूकाश्रुश्लेष्मशोणितैः॥यू
षास्थिमांसमज्जान्यरन्यवीतिजुगुप्सितैः॥आरोहपितारणीस्य
रीनेपिवा॥आत्मासूछोमुमज्जेचावचोदेपतितादिभिः॥अ
ग्नावाधेयंतंगछेद्दोषोतोकामसंहितः॥वक्ष्यतेषुनिमित्तेषु ४४

केचिदग्निविनाशनं॥तत्रारणिगतेवह्नौदृष्टस्यात्पुनराधा
तिः॥इतरेषुनिमित्तेषुत्वग्न्याधेयंचक्षते॥यद्वासर्वेषु
धातेषुपुनस्तंतिसमिंधनं॥द्रव्यस्थाग्न्यपघातेषुद्रव्यसु
द्धिसमीधनं॥आरोपितारणीचोत्तराकाविपरिनश्यति॥
यत्राग्न्याधेयमिछंतिपुनराधेयमेववा॥एकारणंयाविना
श्ययांमस्तिचदितरारणी॥ताछित्वामंथनंपात्रंनाभ्यंबोधा
यनीयके॥एतद्गीकरोतीववस्तनागापिबहुच॥नश्य

यांऽपतिपत्तिस्यादुत्यारणीनाशवत्॥अरण्यांमंथनाशक्तेश्चतु
र्भिर्मथनेनवा॥स्यातांचेदरणीतूक्तेग्राम्येशास्त्रोक्तलक्षणो
॥श्वोभूतेनुष्टितेदर्शेतस्मिन्जाणीरणीदयं॥शाकलित्यपो
श्याग्नेयवद्धौनिक्षिप्यदीपयेत्॥ततोदक्षिणादस्तेनदक्षतना
मुत्तरोणींगृह्णीतांसव्यहस्तेनगृह्णीयादधरारणीं॥तेऽर
णेरणीतत्रतत्रनोधारयजुषेत्॥उद्बुध्यस्वाग्नइ
तेरणीतत्रतत्रनोधारयजुषेत्॥उद्बुध्यस्वाग्नइ
त्येतदयंतेयोनिरित्यपि॥उद्बुध्यस्वाग्नइविशेस्वयोनिमित्या

देवयज्यावोढावेज्ञातवृद्धः॥अरण्यारण्यांश्वतुसंक्रमस्वज्ञाणी
तनुमज्ञीणीनिपूरिस्वाहेतिषष्ठमंत्रपाठः॥अयंतेयोनिर्ऋ
त्वियोयतोजाश्तोजरोचथा॥तंजानंतग्नआरोहाथातोवा
र्द्धयाग्नियमितिद्वितीयमंत्रपाठः॥मंथनस्यवतासम्यञ्च
यितामिनिवृहस्यच॥विलाप्यास्यमाज्यंतुस्रुक्चयहायच
॥तुष्टेते॥जुहोत्यायंहवनायाग्नेमनस्त्याघृतंतथा
॥इष्टिंतंतुमतीकुर्याछरावंदक्षिणाददेत्॥इत्येना

शेषितारोग्याःक्षयेग्न्यौनकेपुनः॥तदलाभायहोर्द्धोक्षयेत्तदा
स्यात्पुनराहितिः॥स्रुक्स्रुवौचदर्वीकाष्ठंचकाष्ठंचपतिताध्वराग्न
तेः॥अनाहृताग्नयस्त्रेताग्नीस्त्रीतेविवाहाग्न्यौपासनः॥ना
वेतनःसमेस्यक्तमज्जेयद्दूषितारणी॥एकारणेवदुष्टा
चेत्तामेवाक्तनिमज्जेयत्॥तत्राग्न्यारणीलाभात्पुनरा
हितिः॥काष्ठमुध्याविशोध्यवात्यजदोषातिसंभवत्॥त
द्दद्देवातिमंत्रश्चतन्मात्रत्राग्न्योविनिक्षेपेत्॥निर्मथ्यपावक

यद्वोपाश्वार्यंतद्भस्मिचेत्॥ततोयस्याग्नयोजुह्वस्यादिमंत्रैक
रैतैमी॥यागादिस्याद्यद्वोमंसकल्पनज्जुहोमिचेत्॥अग्न्या
धिःपुनराधीनोनयस्वाग्नयसंनिधौ॥अमृतंमृतमाकर्णेह्र
तयस्योर्ध्वदिहिक॥प्रायश्चित्तामसमासोत्रेकृत्वाग्नाहधी
तच॥नाशापहारावमनोनायद्वारुढारणीयदा॥तद्वात्मरोप
मार्गणलोकानाहय॥कुर्यातुपुनराधेयादितिबोधायनाब
वीत्॥अस्यतसंकटेकापिपत्नीमुपयाद्यति॥अत्रैकेषुनिमि

सेषुनष्टानपिपुनराहिति॥तत्रोत्सर्गनिमित्तेषुयदाभिनो॥
विनाशनं॥नष्टेषूत्सर्गहेतोर्बाधायोत्सर्ज्याहितिस्तदा॥शि
तानुत्सर्ज्यवान्येषुपुनराधोमितेष्यते॥तथायेषुनिमित्तेषु
सर्वैर्नाशोविगीयते॥नयएवनवेत्तत्रयेपुनाशोविगीयते॥
तत्राकिंतुनवेतावद्विकल्पोनहिसंवेत्ति॥विशेषस्याविधे
यत्वादतयेवविवेचनं॥अदिराद्दश्यमाणस्यसर्वथेतिविना
शनं॥नाविगीतेहपक्षापायेविगीतेरुपनाशने॥यदाभिनष्ट

णोमागीयाद्दशोगीकृतःपुराः तदस्ययेविनाशस्यान्तान्यक
र्तव्यतानवेत्ति॥पक्षिकोजननश्चेयोनोतस्तेषुनुचेक्षतः॥
श्रेनेकाःयेचसिद्धाताःसोकयीचनिरूपिताः॥दिशाकालव
योवस्थाशक्तिनेदाय्यवस्थिताः॥पुनराधिप्रसंगेनकिंचि
दत्रनिरूपितं॥चायश्चित्तोतरंवक्ष्यस्वस्थानेबाह्यविस्ता
रं॥अधिकारःप्रतिनिधिःपुनराधिरितित्रयं॥निरूपितवि
शेषेणत्वन्यग्रंथांतरेनवेत्ति॥त्रिकांडमंडनमितिकर्तुर्वीरा॥

सिधानधा॥इतिपदवाक्यप्रमाणेनश्राकुमारस्वामिस्तत्रिकां
डमंडनसास्करमिश्रसोमयापंदेवास्यजिह्मतायांमापस्तंब
स्वध्वनितार्थकारिकायांत्रिकांडमंडनेपुत्रधानप्रकरणं
त्रितियकांडसमाप्तं॥अथावसथिकस्यनानाविधानिवैकलि
कानि॥तत्रयथा॥सङ्कल्पंमिछंतिपाकयज्ञेषुकेचनः॥आ
वृत्तिःकेचिदिछंतितत्रावृत्तिस्तुसंमता॥यस्माद्विधिवि
शेषेफलमाप्यतिरिच्यते॥अष्टकानांतुनावृत्तिःसंस्का
रःसहिनिश्चितं॥अन्वष्टकानवेकर्मयदिमातानजीवति॥जी
वत्पित्रेकयज्ञस्यपिंडयज्ञोनवेन्नावा॥पित्रस्मजीवतःकुर्या
त्॥पुनःपाजिग्रहतथा॥पितुर्नांदीमुखश्राद्धंनतुतस्यम
रणिः॥नाङ्गरेदावसथिमेकाग्निंवाहनाहितः॥वैश्व
देवादिकंकर्मतरमस्तिदेहविनुजि॥ङ्गतान्नरिपाकार्यं
यदिकिंचित्तनुनपात्॥पूर्वेणवोजायित्वातुवैश्वदेवोवि
धीयते॥प्रमादादग्निनाशश्चमंथनादरणीततः॥पंचसंस्

स्कृतिः॥कृत्वास्थायेदमित्योधिना॥कालातिक्रमणेकृत्वाप्राय
श्चित्तंविधानतः॥ततोह्नादिकंकर्मकुर्यान्नित्यविधिद्वया॥अह
तैवैश्वदेवचेदस्तमेतिगतस्तिमान्॥वैश्वदेवंततःकृत्वासा
यंहोमंसमाचरेत्॥कालातीतेषुकार्येषुप्राप्तवत्स्वपदेषुच
॥कालातीतानिकृत्वैवविद्ध्यादुत्तराणिच॥पक्षादिःपिंडय
ज्ञश्चप्रमादादकृतोयदि॥प्रायश्चित्ततोकृत्वाकर्मचोदितं तु
तरे॥लुप्तेकर्मणिसर्वत्रप्रायश्चित्तंविनिर्दिशेत्॥प्रायश्चित्ते ४९

कृतेपश्चान्नित्यकर्मविधीयते॥स्वश्रद्धपतितोदक्याकावान
रासनेः॥स्पृष्ट्वास्त्रपुरीषेणनाशम्येत्स्मरणात्स्फुटं॥निशा
यामस्मरणेयावद्गतिस्तिष्ठतिवेश्मनि॥तावद्धोमादितत्रस्था
त्रान्नाशेपुराहरेत्॥सायंयावद्विधमानायावद्द्वितीयामुदेत्य
हि॥तदावैवोहिकंकर्मकुर्यादावसथेनिमान्॥उत्तनाखा
कृशिरोवेदि स्तेदारणिः॥अर्ध्वर्युःप्राङ्मुखोवाप्येस्वस्मृ
स्वचरेद्याहिसा॥प्राङ्मुखोवितेतोज्ञपाः प्राङ्मुखेनैवकुर्या

यते॥पावस्रपितादि॥पात्राणिपश्चादग्निस्कामप्यते॥दव्यवा॥
रुवरुणास्पश्चाग्नितःप्रसवा॥दुदुनवेत्॥तमिछमुनरा धातुत
स्वस्रुभ्यंतनवेत्॥अनोमोनवेद्योवैपाश्चेनेदनग्निर्यते॥अनु
लोमेनमथितःसवान्कामान्त्समर्द्धयति॥मूलादष्टागुलस्यका॥
अग्राच्चदादशागुलं॥अतरंदेयौग्निर्नवयोनिः स्यात्त्रमध्या॥
दुतावानः॥स्त्रीदष्टागुलास्त्रिणित्रिणिचपार्श्वयोः॥दिवा॥
योनिःसविज्ञेयःस्तत्रमध्येकृतानः॥नान्यवज्ञोगमश्रेयान्॥

५०

नकुर्यद्धोसंकरे॥२जोनीद्वारकन्यश्वज्ञायोतारितरेवो॥सं
ध्यामुद्दिश्यजुहुयाद्धतस्यनलुप्यते॥दीपश्चर्पतया॥
शय्यापादत्रीणिचमाजीनिस्तानांतासस्पृश्योस्तपुनस्वा
नेन॥स्पृश्यति॥प्रजापस्यमदत्वाश्वमन्याधेयस्यदद्वि॥
णां॥अनाहिताग्निनवतिब्राह्मणोविसवेसति॥पुण्या
न्यन्यानिकुरुतेश्रद्धानोजितेंद्रियः॥नत्वल्पदक्षिणो
यैश्चैर्यजेतदद्दिकंयंचन॥अग्निहत्रंविध्यानीन्तुध्र

णाकारमकारितः॥ चोद्धायणंचरन्तासेवीरहस्यासमाहित
तं॥ आकृतिःपरिसंख्यापसाधेषातश्चयावती॥ तावद्घाहि
जातिन्यःशोषछुपुपाचेरत्॥ ब्रूस्तव्याहरणंछत्वाछत्वा
वैपावकेहवि॥ शालग्रामशिलास्पर्शाद्गच्छत्यधोगतिं
॥स्तंभकालोनुनिर्वाप्यादेवताश्चयणंतथा॥ आदौयेविहिता
:पक्षास्तदेवस्फःसदैवहि॥ इत्यावाहिघटमुद्गरकुठाराश्चो
कुमारस्वामिसूरिसुतत्रिकांडमंडनाख्यकर्मविपाकसामा

जीवतापस्तंबसूत्रध्वनितार्थकारिकायांचतुर्थंकांडसमा
प्तमस्तु॥ श्री ॥ श्री ॥ ४ ॥

॥इत्युपनाम्नोनागेशभट्टात्मजस्यशेषदृस्येदंपुस्तकं॥
समाप्तोयंत्रिकांडमंडनः॥

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

1032.

॥इतित्रिकांडमंडनःसमाप्तः॥

॥पत्र५२॥

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY